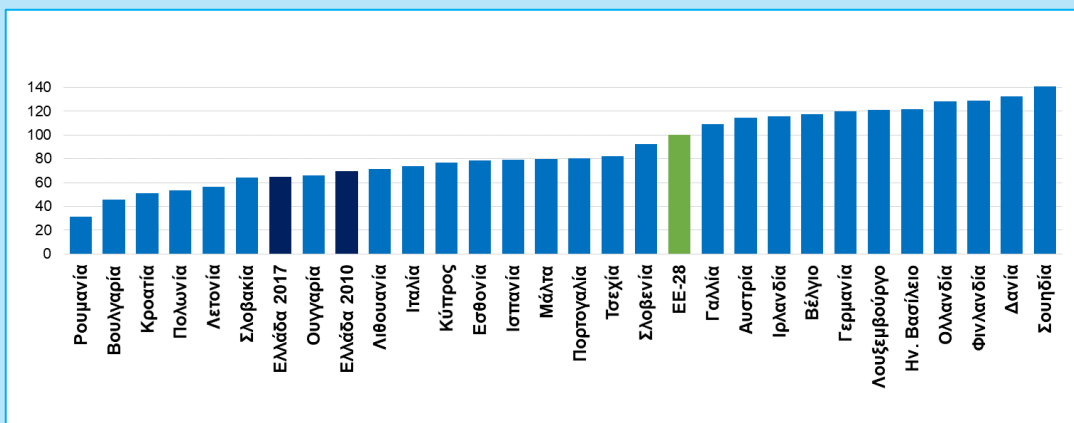

Έρευνα και καινοτομία χωρίς οικονομικό αποτύπωμα...

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Τα αποτελέσματα της έρευνας και καινοτομίας στην Ελλάδα ([European Innovation Scoreboard 2018](#)) περιορίζονται από εγγενείς διαρθρωτικές αδυναμίες. Ενώ είναι διαθέσιμοι ανθρώπινοι πόροι υψηλής εξειδίκευσης, ενώ δαπανώνται μεγάλα ποσά για Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α) από το Ελληνικό Δημόσιο και τα πανεπιστήμια, και ενώ δημοσιεύονται πολλές διεθνείς επιστημονικές εργασίες από Έλληνες επιστήμονες, **η Ελλάδα δεν έχει να επιδείξει αντίστοιχα αποτελέσματα εμπορικής εκμετάλλευσης της παραγόμενης γνώσης**. Αυτό πιθανότατα συμβαίνει διότι οι αντίστοιχες διασυνδέσεις του κράτους και των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις είναι από ασθενείς έως ανύπαρκτες. Ο ΣΕΒ έχει τοποθετηθεί επ' αυτού [μέσω εξειδικευμένης μελέτης της BCG](#) που παρουσιάστηκε στο επενδυτικό συνέδριο [του Απριλίου 2018](#). Εν προκειμένω, οι κοινές ερευνητικές δημοσιεύσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου (και πανεπιστημίων) και του ιδιωτικού τομέα είναι μόλις το 1/4 του μέσου όρου στην ΕΕ-28. Έτσι, η παραγόμενη γνώση παραμένει εσωστρεφής, με την έρευνα να είναι μια σχεδόν βιοποριστική δραστηριότητα, χωρίς να δημιουργούνται δευτερογενείς επωφελείς επιδράσεις στην οικονομία της χώρας. **Ως αποτέλεσμα, προκύπτει μια μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ της υψηλής παραγωγής γνώσης από τους ερευνητές και καινοτομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων από τη μια πλευρά, και των λιγοστών αιτήσεων για ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας (μισή πατέντα ανά δισ. ΑΕΠ, έναντι 3,5 πατεντών στην ΕΕ-28, 9 στη Σουηδία και 10 στο Ισραήλ), και για κατοχύρωση εμπορικών σημάτων και εμπορικών σχεδίων προϊόντων (design) σε σχέση με την ΕΕ-28, από την άλλη. Επίσης, οι εξαγωγές προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας, καθώς και υπηρεσιών εντάσεως γνώσης, παραμένουν σε σχετικώς χαμηλά επίπεδα, σε σύγκριση με την ΕΕ-28, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν μεμονωμένες εξαγωγές υψηλής ποιότητας ή και καινοτομίας. Προφανώς, το παράδοξο αυτό φαινόμενο σχετίζεται με την έλλειψη ενός βιώσιμου οικοσυστήματος καινοτομίας που να ενθαρρύνει την ανάπτυξη προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και να αποτελεί την κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα.** Διαπιστώνουμε επιπλέον μια λιγότερο γνωστή διάσταση του brain drain, καθώς υπάρχουν πολλοί Έλληνες ερευνητές σε εγχώρια πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα που στοχεύουν στην εμπορική εκμετάλλευση της έρευνάς τους, όμως επιλέγουν να αναπτύξουν εμπορικές ιδέες με χρηματοδότηση και συνεταιρίζονται με εξωτερικό. Από την άλλη, η όποια καινοτομία αναπτύσσεται εμπορικά από τις ελληνικές επιχειρήσεις, απευθύνεται περισσότερο στην εσωτερική παρά τη διεθνή αγορά, καθώς δεν είναι κατά κανόνα συνδεδεμένες σε διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες αξίας. Πρόκειται, λοιπόν, για καινοτομία εσωτερικής χρήσεως, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν λαμπρά παραδείγματα ελληνικής καινοτομίας, που διαπρέπουν στις διεθνείς αγορές. Είναι, όμως, η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα. Με δεδομένη την κατάσταση αυτή, είναι απαραίτητο να δοθεί έμφαση στην επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων που εμποδίζουν την εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων, και κρατούν το μέγεθος της μέσης ελληνικής επιχείρησης σε χαμηλά επίπεδα. Σημειώνεται ότι η μεταποίηση που κατά τεκμήριο συγκεντρώνει στοιχεία εξωστρέφειας και καινοτομίας, αντιπροσωπεύει το 9,4% του Ελληνικού ΑΕΠ (έναντι 14,7% στην ΕΕ-28), και το 9,2% της απασχόλησης (14,2% σε κλάδους υψηλής και μέσης τεχνολογίας), έναντι 15,5% (και 37,2%) αντιστοίχως στην ΕΕ-28. Επίσης, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που διαθέτουν ικανό μέγεθος για να πραγματοποιούν δαπάνες έρευνας και καινοτομίας είναι χαμηλότερος ως ποσοστό του ΑΕΠ έναντι της υπόλοιπης Ευρώπης. Συγκεκριμένα, ο τζίρος των μεγάλων επιχειρήσεων (>250 απασχολούμενων) είναι 27,9% του συνόλου στην Ελλάδα έναντι 44,4% στην ΕΕ-28 και των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων 39,1% στην Ελλάδα και 38% στην ΕΕ. Επίσης, ο αριθμός επιχειρήσεων με σημαντική δαπάνη για Ε&Α ανά 10 εκατ. πληθυσμού είναι 4,3 στην Ελλάδα έναντι 19,7 στην ΕΕ-28. Παράλληλα, η προστιθέμενη αξία ξένων επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι στο 3,8% του συνόλου, όταν στην ΕΕ-28 είναι 12,5%. Τέλος, οι καθαρές Ξένες Άμεσες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι 1,1% στην Ελλάδα (2% περίπου στο 9μηνο του 2018) έναντι 3,6% στην ΕΕ-28. Επιπλέον όλων αυτών, ο λόγος επιχειρηματικότητας ανάγκης (για βιοποριστικούς λόγους) προς την επιχειρηματικότητα ευκαιρίας (για αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών) είναι σχεδόν διπλάσιος στην Ελλάδα απ' ό,τι στις χώρες υψηλής καινοτομίας. Επειδή η εξωστρέφεια είναι η μητέρα της καινοτομίας, και όχι το ανάποδο, όπως τόσο ανάγλυφα αναδεικνύει η ελληνική περίπτωση, έμφαση πρέπει να δοθεί στις επενδύσεις με ανταγωνιστικές διεθνείς αποδόσεις. Η προσέκλυση τους στη χώρα οφείλει να είναι το μεγάλο στόιχημα της πολιτικής κάθε κυβέρνησης.
- Η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών εμφανίζει άνοδο +1,5% το διάστημα Ιαν - Οκτ 2018, έχοντας εξασθενήσει σημαντικά τον Οκτώβριο του 2018 (-1,2%), ακολουθώντας την υποχώρηση των προσδοκιών στη βιομηχανία στην Ελλάδα και σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εξαγωγές αγαθών εξαιρουμένων των πλοίων και των καυσίμων συνέχισαν να κινούνται σε θετικό έδαφος τον Οκτώβριο του 2018 (+11% σε αξία και κατά +8,6 σε όγκο), παρά τις εντάσεις που σημειώνονται στο διεθνές εμπόριο (+11,4% σε αξία και +9,8% σε όγκο κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2018). Την ίδια ώρα, οι αντίστοιχες εισαγωγές κινούνται επίσης ανοδικά (+9,5% σε αξία κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2018), με το εμπορικό έλλειμμα πλην καυσίμων και πλοίων να διογκώνεται σε -€13,6 δισ. από €12,8 δισ. το αντίστοιχο διάστημα το 2017 (+6,8%). Παράλληλα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα συνεχίζει να εμφανίζει εικόνα ανάκαμψης (+15,7% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2018), ενώ το ποσοστό ανεργίας υποχωρεί σταθερά (18,6% τον Σεπτέμβριο του 2018), την ώρα που οι τιμές πετρελαίου, παρά την πώση που σημειώνουν διεθνές επίπεδο, εξακολουθούν να ασκούν πιέσεις στον πληθωρισμό (+1% τον Νοε 2018).

Και, όμως, η χώρα έχει μεγαλύτερες δυνατότητες για καινοτομία...

Επιδόσεις στην καινοτομία σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ-28 το 2017 (=100)
([Ευρωπαϊκή Επιτροπή, European Innovation Scoreboard 2018](#))

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντισπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Καινοτομία και Ανάπτυξη

Σύμφωνα με την έκθεση [European Innovation Scoreboard 2018](#), η χώρα μας βρίσκεται στη 22^η θέση στην ΕΕ-28 (Διάγραμμα 1^{ης} σελίδας) όσον αφορά την επίδοσή της στην ανάπτυξη της καινοτομίας (από 20^η το 2010). Από την ανάλυση των στοιχείων, σημειώνεται ότι η επίδοση των χωρών διαχρονικά μεταβάλλεται σχετικώς αργά, αν και υπάρχουν μικρότερες, κυρίως, χώρες, όπως η Λετονία, η Λιθουανία και η Μάλτα που καταγράφουν σημαντική αύξηση των σχετικών επιδόσεών τους σε σύντομο χρονικό διάστημα, λόγω έμφασης στις χώρες αυτές στην ανάπτυξη των ψηφιακών υποδομών και της ψηφιακής οικονομίας γενικότερα. Η άλλη σημαντική παρατήρηση είναι ότι υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ Βορρά και Νότου, με τις ηγέτιδες δυνάμεις στην καινοτομία να είναι οι σκανδιναβικές χώρες, η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία, αλλά και τις χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ, να κατατάσσονται στις χώρες με μέτριες επιδόσεις, και με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία να έχουν ακόμη μετριότερες επιδόσεις, και με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία, Ιρλανδία, Αυστρία και Σλοβενία) να κατατάσσονται στις χώρες με ισχυρές επιδόσεις, χωρίς, όμως, να ηγούνται. Η κατανομή αυτή στην επίδοση φαίνεται να συσχετίζεται με την ποιότητα των θεσμών και την έμφαση στη λειτουργία των ελεύθερων αγορών με κοινωνική δικαιοσύνη, αλλά και της αгаσής συνεργασίας του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας στην αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς και του εκπαιδευτικού τους συστήματος με τις επιχειρήσεις.

Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις εμφανίζονται μεν να έχουν υψηλές επιδόσεις (άνω του μέσου όρου των αντίστοιχων επιχειρήσεων στην ΕΕ-28) σε καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών (μάρκετινγκ ή οργανωτικού χαρακτήρα), τόσο σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ή και με ίδια μέσα, αλλά την ίδια ώρα υστερούν σημαντικά σε καινοτομία η οποία

Υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ Βορρά και Νότου, με τις ηγέτιδες δυνάμεις στην καινοτομία να είναι οι σκανδιναβικές χώρες, η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία, αλλά και τις χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ, να κατατάσσονται στις χώρες με μέτριες επιδόσεις. Η κατανομή των χωρών φαίνεται να συσχετίζεται με την ποιότητα των θεσμών και την έμφαση στη λειτουργία των ελεύθερων αγορών με κοινωνική δικαιοσύνη, αλλά και της αгаσής συνεργασίας του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας στην αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς και του εκπαιδευτικού τους συστήματος με τις επιχειρήσεις.

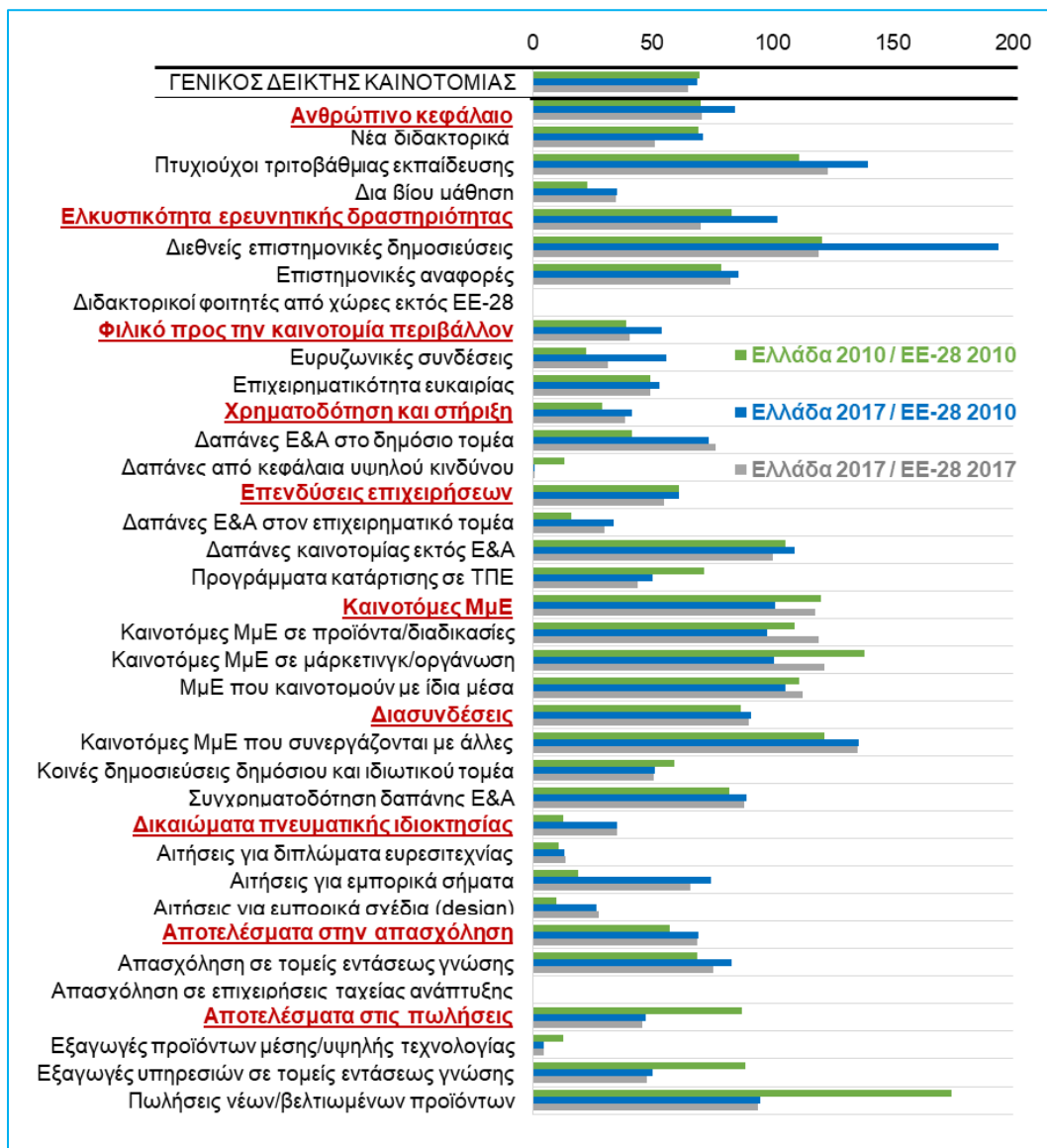
βασίζεται σε έρευνα, όπως επιβεβαιώνει και [πρόσφατη έρευνα της Deloitte](#). Αυτό συμβαίνει τόσο λόγω του μικρού τους μεγέθους, όσο και λόγω των θεσμικών αντικινήτρων που αντιμετωπίζουν όπως, ενδεικτικά, στη συνεργασία με ερευνητικά πανεπιστήμια, την υποστήριξη που λαμβάνουν στην προσπάθεια προστασίας βιομηχανικής ιδιοκτησίας αλλά και των δυσκολιών πρόσβασης σε χρηματοδότηση με ανταγωνιστικούς όρους. Έτσι, παρόλο που οι επιχειρήσεις εμφανίζονται να έχουν σχετικώς υψηλά επίπεδα πωλήσεων νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων, η χώρα αδυνατεί να συμμετάσχει δυναμικά στις εξελίξεις που θα εξασφαλίσουν υψηλή προστιθέμενη αξία και υψηλής εξειδίκευσης θέσεις εργασίας. Ενδεικτικά, μια σημαντική εξαίρεση αποτελεί ο χώρος της πληροφορικής που φαίνεται να περιορίζεται λιγότερο από αποτρεπτικές ρυθμίσεις και

που εξασφαλίζει σχετικά εύκολα διέξοδο εμπορικής αξιοποίησης στο εξωτερικό. Δυστυχώς ακόμα και σε αυτό το πεδίο διάφορες εξελίξεις όπως η αναδρομική επιβολή των αδικαιολόγητα υψηλών και αδικαιολόγητα ευρείας εφαρμογής τελών υπέρ τρίτων σε προϊόντα τεχνολογίας συμβάλλουν στην κάμψη αυτού του, πολύτιμου για την ανάκαμψη, δυναμισμού. Οι ελληνικές, μικρές (σε σχέση με τους διεθνείς ανταγωνιστές τους) επιχειρήσεις στρέφονται συνεπώς σε εκείνα τα, προαναφερόμενα, πεδία καινοτομίας όπου αντιμετωπίζουν τα λιγότερα εμπόδια και που είναι εντός των οργανωτικών και οικονομικών τους δυνατοτήτων. Αναλύοντας τους επιμέρους δείκτες καινοτομίας για την Ελλάδα, γίνεται μια σύγκριση (Δ05) με τον μέσο όρο της ΕΕ-28, τη Σουηδία που

είναι η πρωταθλήτρια χώρα στην καινοτομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και το Ισραήλ που είναι μια μικρή αλλά τεχνολογικά προηγμένη χώρα, που τις τελευταίες δεκαετίες έχει αναπτύξει υψηλού επιπέδου τεχνολογική υποδομή στις λεγόμενες τεχνολογίες της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης.

Στο διάγραμμα Δ01, αποτυπώνονται οι επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας στον τομέα της καινοτομίας το 2010 και το 2017 ως ποσοστό της επίδοσης της ΕΕ-28, καθώς και η πρόοδος που σημειώθηκε στη διάρκεια της περιόδου συγκρίνοντας την επίδοση της Ελλάδας το 2017 με την επίδοση της ΕΕ-28 το 2010, επικεντρωνόμενοι στη μεταβολή στην Ελλάδα ως εάν η ΕΕ-28 να είχε παραμείνει στο επίπεδο του 2010. Σε

Δ01: Δείκτες Καινοτομίας 2018 – Σύγκριση επιδόσεων Ελλάδας 2010 – 2017
σύγκριση επιδόσεων Ελλάδας με ΕΕ-28 το 2017
(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [European Innovation Scoreboard 2018](#))

κάθε τομέα, η κόκκινη και η πράσινη γραμμή δείχνει τη σχετική επίδοση της Ελλάδας το 2010 και το 2017 αντιστοίχως, ενώ η μπλε γραμμή την επίδοση της Ελλάδας το 2017 σε σχέση με την ΕΕ-28 το 2010. Συγκεκριμένα, η επίδοση της Ελλάδας από 69,4% (ΕΕ-28=100) το 2010 παραμένει σχεδόν αμετάβλητη το 2017 (68,5%) σε σχέση με την ΕΕ-28 το 2010, αλλά η επίδοση της μειώνεται το 2017 σε 65% σε σχέση με την ΕΕ-28 το 2017, καθώς οι άλλες χώρες στη διάρκεια της περιόδου βελτίωσαν περισσότερο τις επιδόσεις τους. Τομείς στους οποίους το 2017 η Ελλάδα έχει επιδόσεις πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ-28 περιλαμβάνουν:

- τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (123%)
- τις διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις (119,3%) και
- το πλήθος των καινοτόμων ΜμΕ (117,7%)

Τομείς στους οποίους η Ελλάδα υστερεί περισσότερο (κάτω του 50%) αφορούν σε

- φιλικό προς την καινοτομία περιβάλλον (40,3%)
- χρηματοδότηση και στήριξη
- δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- αποτελέσματα στις πωλήσεις

Μια πρώτη ματιά στα στοιχεία αποκαλύπτει ότι φαίνεται να υπάρχει υψηλή δυνατότητα για καινοτομική ανάπτυξη χωρίς, όμως, αυτή η δυνατότητα να μεταφράζεται σε πράξη (σε πατέντες και σε πωλήσεις καινοτομικών προϊόντων) στην αγορά.

Ειδικότερα, όσον αφορά στον **πυλώνα «Πλαίσιο Καινοτομίας»**, στη **διαθεσιμότητα ανθρώπινων πόρων**, ενώ έχουμε εξαιρετικά υψηλό ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (42,5% στον πληθυσμό ηλικίας 25-34 ετών, έναντι 39% στην ΕΕ-28 και 47,4% στη Σουηδία), παράγουμε τα μισά περίπου διδακτορικά από ό,τι στην ΕΕ-28 (1,1 διδακτορικά ανά 1000 άτομα πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών, έναντι 2 στην ΕΕ-28, 2,7 στη Σουηδία και 1,5 στο Ισραήλ). Τα στοιχεία αυτά, όμως, μάλλον υποεκτιμούν την πραγματικότητα, καθώς πολλοί Έλληνες σπουδάζουν στο εξωτερικό, ενώ τα τελευταία χρόνια, λόγω της κρίσης, σημειώθηκε και μετανάστευση νέων με υψηλές

δεξιότητες στο εξωτερικό (brain drain). Από την άλλη πλευρά, δεν φαίνεται να δίνουμε και μεγάλη σημασία στη δια βίου μάθηση, που γίνεται όλο και πιο αναγκαία στη νέα εποχή της ψηφιακής οικονομίας που ανατέλλει, όπου η συνεχής επαγγελματική επανακατάρτιση θα είναι ο κανόνας. Μόνο το 4,5% του πληθυσμού 25-64 ετών είναι σε κάποιο πρόγραμμα δια βίου μάθησης, όταν τα αντίστοιχα ποσοστά στην ΕΕ-28 και τη Σουηδία είναι 10,9% και 30,4%.

Ενώ έχουμε εξαιρετικά υψηλό ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (42,5% στον πληθυσμό ηλικίας 25-34 ετών, έναντι 39% στην ΕΕ-28 και 47,4% στη Σουηδία), παράγουμε τα μισά περίπου διδακτορικά από ό,τι στην ΕΕ-28 (1,1 διδακτορικά ανά 1000 άτομα πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών, έναντι 2 στην ΕΕ-28, 2,7 στη Σουηδία και 1,5 στο Ισραήλ). Τα στοιχεία αυτά, όμως, μάλλον υποεκτιμούν την πραγματικότητα, καθώς πολλοί Έλληνες σπουδάζουν στο εξωτερικό, ενώ τα τελευταία χρόνια, λόγω της κρίσης, σημειώθηκε και μετανάστευση νέων με υψηλές δεξιότητες στο εξωτερικό (brain drain).

Όσον αφορά στην **ελκυστικότητα της ερευνητικής δραστηριότητας** στην Ελλάδα, υπερέχουμε στις διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις με τουλάχιστον ένα συγγραφέα από χώρα της ΕΕ-28 εκτός Ευρωζώνης (συνεργασία Ελλήνων με ξένους ερευνητές), με 608 δημοσιεύσεις έναντι 517 στην ΕΕ-28 (αλλά με τη Σουηδία να έχει 2019, και το Ισραήλ 908 δημοσιεύσεις) ανά εκατομμύριο πληθυσμού. Επίσης, το 9% των επιστημονικών δημοσιεύσεων Ελλήνων ερευνητών γίνεται στα 10 καλύτερα διεθνώς

επιστημονικά περιοδικά (10,6% στην ΕΕ-28, 12,1% στη Σουηδία και 10% στο Ισραήλ). Εκεί, όμως, που υστερούμε είναι στους ξένους (εκτός ΕΕ-28) διδακτορικούς φοιτητές που επιλέγουν την Ελλάδα ως χώρα σπουδών. Δεν υπάρχουν καν στοιχεία για την Ελλάδα, αν και η εμπειρία με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν αφήνει και πολλά περιθώρια να πιστέψει κανείς ότι η δραστηριότητα αυτή είναι σημαντική. Τουλάχιστον έχουν αρχίσει να λειτουργούν μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στα Αγγλικά, με αμέτρητες δυσκολίες, και την πολιτική ηγεσία στο Υπουργείο Παιδείας να είναι αντίθετη για ιδεοληπτικούς λόγους. Από την άλλη μεριά, η συνταγματική απαγόρευση λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα σημαίνει ότι ο ανταγωνισμός σε πανεπιστημιακό επίπεδο διεξάγεται μεταξύ δημοσίων πανεπιστημίων στην Ελλάδα και πανεπιστημίων στο εξωτερικό (δημόσιων και ιδιωτικών), με έναν τεράστιο όγκο Ελλήνων να φοιτούν σε κατά κανόνα καλύτερα πανεπιστήμια του εξωτερικού, και να κάνουν εκεί τις διδακτορικές τους σπουδές. Σημειώνεται ότι το 26,1% όλων των διδακτορικών φοιτητών στην ΕΕ-28 προέρχονται από χώρες εκτός ΕΕ-28 (με 34,7% στη Σουηδία, και 42,9% στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η πλειοψηφία των Ελλήνων φοιτητών διαπρέπει).

Όσον αφορά, τέλος, στη **φιλικότητα του περιβάλλοντος προς την καινοτομία**, σημειώνεται ότι το ποσοστό των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν γρήγορες (τουλάχιστον 100 Mb/s) ταχύτητες λήψεις δεδομένων στο Διαδίκτυο είναι μόλις 5% στην Ελλάδα, έναντι 16% στην ΕΕ-28 και 39% στη Σουηδία. Συνεπώς, υπάρχει αδήριτη ανάγκη να διασφαλισθεί 100% ευρυζωνικότητα με επενδύσεις σε εθνικές υποδομές υψηλών ταχυτήτων, ώστε να καλυφθεί το χάσμα ανταγωνιστικότητας που χωρίζει τις ελληνικές επιχειρήσεις από τους ανταγωνιστές τους στην υπόλοιπη Ευρώπη. Επίσης, λόγω της κρίσης και της παρατεταμένης ύφεσης στην Ελλάδα, το επιχειρείν στην Ελλάδα είναι, σε κατά πολύ μεγαλύτερο βαθμό, επιχειρηματικότητα ανάγκης και όχι επιχειρηματικότητα ευκαιρίας, που δεν είναι το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη της καινοτομίας. Εν προκειμένω, ο λόγος μεταξύ του ποσοστού των ατόμων που δραστηριοποιούνται με επιχειρηματικότητα ανάγκης

προς εκείνους που δραστηριοποιούνται με επιχειρηματικότητα ευκαιρίας είναι 1,5 στην Ελλάδα, έναντι 3,3 στην ΕΕ-28 και 7,8 στη Σουηδία και 2,6 στο Ισραήλ. Σημειώνεται ότι έχουν χρησιμοποιηθεί μέσοι όροι τριετίας. Με τα τελευταία στοιχεία (2018) του [Global Entrepreneurship Monitor](#), ο δείκτης στην Ελλάδα διαμορφώνεται για το 2017 σε 1,27 (37% των επιχειρηματικών αρχικών σταδίων στην επιχειρηματικότητα ευκαιρίας και 29,1% στην επιχειρηματικότητα ανάγκης). Σημειώνεται ότι στις χώρες υψηλής καινοτομίας το 53,5% είναι επιχειρηματικότητα ευκαιρίας και το 22,9% επιχειρηματικότητα ανάγκης, με τον σχετικό λόγο να διαμορφώνεται σε 2,34.

Η συνταγματική απαγόρευση λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα σημαίνει ότι ο ανταγωνισμός σε πανεπιστημιακό επίπεδο διεξάγεται μεταξύ δημοσίων πανεπιστημίων στην Ελλάδα και πανεπιστημίων στο εξωτερικό (δημόσιων και ιδιωτικών), με έναν τεράστιο όγκο Ελλήνων να φοιτούν σε κατά κανόνα καλύτερα πανεπιστήμια του εξωτερικού, και να κάνουν εκεί τις διδακτορικές τους σπουδές.

Προχωράμε τώρα στον **πυλώνα «Επενδύσεις»**. Όσον αφορά, λοιπόν, στην **χρηματοδότηση και στήριξη καινοτομικών σχεδίων**, οι δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α) στο δημόσιο (κυβέρνηση και πανεπιστήμια), στην Ελλάδα ανέρχονται σε 0,57% του ΑΕΠ, έναντι 0,70% στην ΕΕ-28, 0,98% στη Σουηδία και 0,57% στο Ισραήλ (όσο και στην Ελλάδα!), ένδειξη ότι δαπανώνται δημόσιοι πόροι σχεδόν όσο και στις άλλες χώρες, χωρίς, όμως, μεγάλη αποτελεσματικότητα. Η χρηματοδότηση από κεφάλαια υψηλού κινδύνου για νεοφυείς επιχειρήσεις

ανέρχεται σε 0,0001% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, έναντι 0,116% στην ΕΕ-28, 0,083% στη Σουηδία και 0,009% στο Ισραήλ. Στον τομέα, λοιπόν, χρηματοδότησης και στήριξης, υστερούμε, αλλά όχι δραματικά σε σχέση με άλλες χώρες. Εκεί, όμως, που υπάρχει μεγαλύτερη διαφορά είναι **στις επενδύσεις των επιχειρήσεων στην καινοτομία**. Οι δαπάνες, λοιπόν, Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα στην Ελλάδα ανέρχονται σε 0,43% του ΑΕΠ, έναντι 1,32% στην ΕΕ-28, 2,26% στη Σουηδία, και, 3,64% στο Ισραήλ! Εδώ βεβαίως πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλες τις χώρες που σημειώνονται υψηλές επιχειρηματικές δαπάνες σε Ε&Α εφαρμόζονται ενεργητικά εδώ και χρόνια στοχευμένες πολιτικές φορολογικών κινήτρων και εκπτώσεων, οι οποίες έχουν φέρει και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Στην Ελλάδα αντιθέτως μόλις πρόσφατα είδαμε να θεσπίζονται κάποια κίνητρα υπερ-εκπτώσεων στις συγκεκριμένες δαπάνες. Στις δαπάνες καινοτομίας εκτός δαπανών Ε&Α, η Ελλάδα βρίσκεται στο μέσο όρο της ΕΕ-28 με 0,76% των πωλήσεων, ενώ στη Σουηδία το ποσοστό είναι μεγαλύτερο (1,12%). Τέλος, μόνο το 12% των ελληνικών επιχειρήσεων προσφέρουν προγράμματα κατάρτισης στους εργαζομένους τους στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), όταν στην ΕΕ-28 το αντίστοιχο ποσοστό είναι 21% και στη Σουηδία 28%. Μια σοβαρή συζήτηση μεταξύ Πολιτείας και Κοινωνικών Εταίρων για την αξιοποίηση και τη στόχευση των πόρων του ΛΑΕΚ εδώ θα είχε συνεπώς μεγάλη χρησιμότητα. Προκύπτει, συνεπώς, θέμα ευνοϊκότερης φορολογικής μεταχείρισης των δαπανών Ε&Α, όπως είχε αναδείξει ο ΣΕΒ στο [Επενδυτικό Συνέδριο](#) του 2018. Πιο συγκεκριμένα, είχε προταθεί τότε μια μείωση στο 10% του φορολογικού συντελεστή εσόδων προερχόμενων από την εκμετάλλευση προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και υπερ-εκπτώσεις δαπανών Ε&Α για νεοφυείς επιχειρήσεις σε 150% και 200%, από 130% σήμερα και στις δύο κατηγορίες που προβλέπονται στο νόμο. Σημειώνεται, επίσης, ότι μόλις πριν από λίγες μέρες, πέρασε νόμος που πριμοδοτεί αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου (απαλλαγή από φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου), εάν τα κεφάλαια διατεθούν εξ' ολοκλήρου σε δαπάνες Ε&Α.

Λόγω της κρίσης και της παρατεταμένης ύφεσης στην Ελλάδα, το επιχειρείν στην Ελλάδα είναι, σε κατά πολύ μεγαλύτερο βαθμό, επιχειρηματικότητα ανάγκης και όχι επιχειρηματικότητα ευκαιρίας, που δεν είναι το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη της καινοτομίας.

Στον **πυλώνα «Δραστηριότητες Καινοτομίας»**, όσον αφορά στις **καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ)**, η Ελλάδα βρίσκεται σε εφάμιλλο σχεδόν επίπεδο με τις καινοτομικά υψηλότερου επιπέδου χώρες. Στην Ελλάδα, το 34,6% των ΜμΕ καινοτομούν (κατά δήλωσή τους σε σχετικά ερωτηματολόγια) σε προϊόντα ή διαδικασίες, έναντι 30,9% στην ΕΕ-28 (40,4% στη Σουηδία και 22,2% στο Ισραήλ). Επίσης, το 40,1% των ΜμΕ καινοτομούν στο μάρκετινγκ ή την οργάνωση, έναντι 34,9% στην ΕΕ-28, 35,1% στη Σουηδία και 44,9% στο Ισραήλ. Τέλος, και το σπουδαιότερο εύρημα, το 31,4% παράγει τις καινοτομίες στο εσωτερικό της εταιρίας (in-house), έναντι 28,8% στην ΕΕ-28, 35,1% στην Σουηδία και 21,16% στο Ισραήλ. Στον **τομέα των διασυνδέσεων**, το 14,8% των ελληνικών ΜμΕ συνεργάζονται με άλλες επιχειρήσεις, έναντι 11,2% στην ΕΕ-28, 13,5% στη Σουηδία, και 12,9% στο Ισραήλ. Από την άλλη μεριά, η χώρα μας υστερεί δραματικά στη συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Ανά εκατομμύριο πληθυσμού, η χώρα μας παράγει μόνο 10,5 ερευνητικές δημοσιεύσεις με τη συνεργασία στελεχών του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, όταν στην ΕΕ-28 παράγονται 40,9 κοινές δημοσιεύσεις, στη Σουηδία 130,6 και στο Ισραήλ 33,3 δημοσιεύσεις, ένδειξη των συνεργιών που προκύπτουν από την στενότερη διασύνδεση του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα. Τέλος, όσον αφορά στην ιδιωτική συγχρηματοδότηση της δημόσιας δαπάνης για Ε&Α, τα μεγέθη στην Ευρώπη είναι χαμηλά (0,05 του ΑΕΠ στην ΕΕ-28 και παρόμοια μεγέθη για Ελλάδα και Σουηδία), όταν στο

Ισραήλ τα μεγέθη αυτά είναι πολλαπλάσια (0,57% του ΑΕΠ).

Σε όλες τις χώρες που σημειώνονται υψηλές επιχειρηματικές δαπάνες σε Ε&Α εφαρμόζονται ενεργητικά εδώ και χρόνια στοχευμένες πολιτικές φορολογικών κινήτρων και εκπτώσεων, οι οποίες έχουν φέρει και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Στην Ελλάδα αντιθέτως μόλις πρόσφατα είδαμε να θεσπίζονται κάποια κίνητρα υπερ-εκπτώσεων στις συγκεκριμένες δαπάνες.

Όλη αυτή η εργώδης δραστηριότητα, όμως, δεν φαίνεται να καταλήγει σε εμπορικό αποτέλεσμα. Όσον αφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, οι αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας, ανά δισεκατομμύριο ΑΕΠ, είναι μόνο 0,49 στην Ελλάδα έναντι 3,53 στην ΕΕ-28 (και 9,08 στη Σουηδία και 9,83 στο Ισραήλ)! Παρόμοια είναι η κατάσταση όσον αφορά σε αιτήσεις για κατοχύρωση εμπορικών σημάτων (4,92 στην Ελλάδα, 7,86 στην ΕΕ-28, 11,44 στη Σουηδία) και για κατοχύρωση εμπορικών σχεδίων (design) προϊόντων (1,22 στην Ελλάδα, 4,44 στην ΕΕ-28, 4,67 στη Σουηδία). Συνεπώς, υπάρχει μια μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ της καινοτομικής δραστηριότητας των ΜμΕ επιχειρήσεων και του αποτελέσματος όσον αφορά σε παραγωγή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, νέα εμπορικά σήματα και νέα προϊόντα. Αυτό, ενδεχομένως, να σημαίνει ότι αυτό που καταγράφεται ως καινοτομική δραστηριότητα στην Ελλάδα, να μην είναι *stricto sensu* καινοτομική δραστηριότητα, ή να υπάρχουν άλλοι λόγοι για τους οποίους όλη αυτή η καινοτομική δραστηριότητα δεν οδηγεί δυνητικά σε εμπορική εκμετάλλευση. Το τελευταίο, ίσως, αποτυπώνεται και στο γεγονός ότι οι κοινές ερευνητικές δημοσιεύσεις από στελέχη

δημοσίου/πανεπιστημίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων είναι πολύ λίγες στην Ελλάδα.

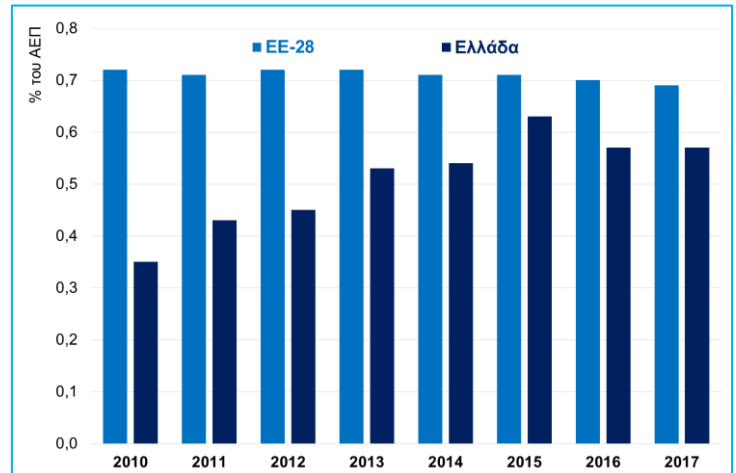
Ο τελευταίος **πυλώνας «Παραγωγή Αποτελεσμάτων»** από την καινοτομία στην **απασχόληση** και τις **πωλήσεις**, είναι μάλλον διαφωτιστικός. Το ποσοστό απασχολούμενων σε τομείς εντάσεως γνώσης υστερεί στην Ελλάδα (12,1%) έναντι της ΕΕ-28 (14,2%), της Σουηδίας (18,5%) και του Ισραήλ (26,9%). Επίσης, το ποσοστό απασχολούμενων σε επιχειρήσεις ταχείας ανάπτυξης άνω των 10 ατόμων στο 50% των πλέον καινοτόμων κλάδων, δεν είναι διαθέσιμο για την Ελλάδα (;), ενώ στην ΕΕ-28 είναι το 4,8% και στη Σουηδία το 5,5%. Όσον αφορά, τέλος, στις πωλήσεις, τα αποτελέσματα είναι μέτρια ή έχουν μεθοδολογικά προβλήματα. Καταρχάς, όπως και στις καινοτομικές δραστηριότητες των ΜμΕ, έτσι και στις πωλήσεις νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων, που είτε είναι νέα στην επιχείρηση, είτε είναι νέα στην αγορά, ως ποσοστό των συνολικών πωλήσεων, η Ελλάδα και πάλι έχει υψηλούς δείκτες (12,75%) έναντι της ΕΕ-28 (13,37%), Σουηδίας (6,89%) και Ισραήλ (11,9%). Όταν, όμως, γίνεται αναφορά στις εξαγωγές προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας και υπηρεσιών σε τομείς εντάσεως γνώσης, τα αποτελέσματα δεν είναι τόσο καλά για την Ελλάδα. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα, το 21,2% των εξαγωγών αγαθών είναι προϊόντα μέσης και υψηλής τεχνολογίας, όταν στην ΕΕ-28 είναι 56,7%, στη Σουηδία 54,5% και στο Ισραήλ 55,3%. Επίσης, το 42,2% των εξαγωγών υπηρεσιών αφορούν σε τομείς εντάσεως γνώσης, όταν στην ΕΕ-28 είναι 69,2% και στη Σουηδία 73,2% και στο Ισραήλ 65,7%. Στην ανάγνωση αυτών των στοιχείων, πάντως, πρέπει να είμαστε προσεκτικοί, καθώς υπάρχουν μεθοδολογικά προβλήματα. Οι εξαγωγές στην Ελλάδα κατά το 1/3 περίπου (31%) είναι εξαγωγές πετρελαιοειδών, πράγμα που δεν συμβαίνει στις περισσότερες χώρες της ΕΕ-28. Συνεπώς, οι δείκτες υποεκτιμούν την ελληνική επίδοση εξαγωγής προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας (καθώς ο παρονομαστής είναι διογκωμένος). Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών, τότε οι εξαγωγές μέσης και υψηλής τεχνολογίας διαμορφώνονται στο 29,1% στην Ελλάδα και στο 59,4% στην ΕΕ-28. Επίσης, οι εξαγωγές υπηρεσιών στην Ελλάδα περιλαμβάνουν τον τουρισμό, την

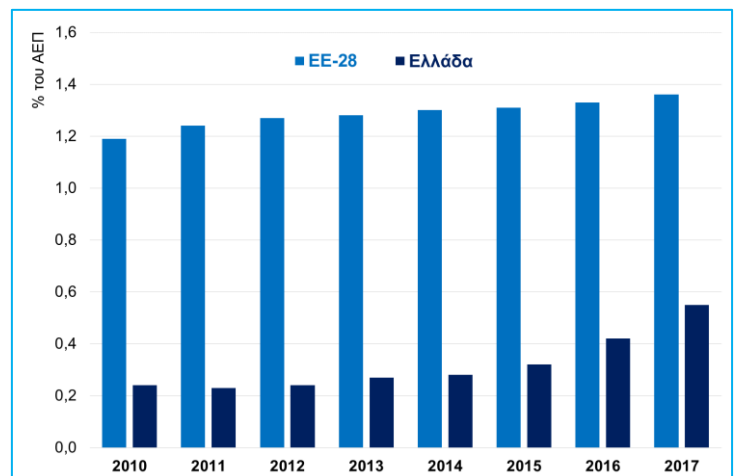
ναυτιλία και τις εξαγωγές λοιπών υπηρεσιών (κυρίως τις δουλειές που κάνουν ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες στο εξωτερικό, και εξαγωγές καινοτόμων υπηρεσιών). Στην ανάλυση, η ναυτιλία θεωρείται εξ' ολοκλήρου υπηρεσία εντάσεως γνώσης. Σημειώνεται ότι η ναυτιλία στην Ελλάδα είναι περίπου το 37% των εξαγωγών υπηρεσιών, κάτι που δεν συμβαίνει στις περισσότερες χώρες της ΕΕ-28. Συνεπώς, το 42,2% για την Ελλάδα μάλλον υπερεκτιμά τις εξαγωγές καινοτόμων υπηρεσιών. Εξαιρουμένων των θαλάσσιων μεταφορών, οι εξαγωγές υπηρεσιών εντάσεως γνώσης μειώνονται στο 24,8% στην Ελλάδα και στο 67,4% στην ΕΕ-28. **Σε κάθε περίπτωση, τα αποτελέσματα της καινοτομικής δραστηριότητας παραμένουν αναντίστοιχα της υψηλής καινοτομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων, αλλά και της υψηλής ερευνητικής προσπάθειας που γίνεται από Έλληνες επιστήμονες.**

Σημειώνεται, επίσης, ότι η χώρα μας έχει ήδη σημειώσει σημαντική πρόοδο στους στόχους που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για το 2020: στη δαπάνη για Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α) ως ποσοστό του ΑΕΠ, από 0,66% το 2013, η τελευταία μέτρηση είναι 1,01% με το στόχο του 2020 στο 1,2%, ενώ στο ποσοστό του πληθυσμού 30-34 ετών που έχει τελειώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, από 34,9% το 2013, η τελευταία μέτρηση είναι 43,4%, έχοντας ήδη υπερβεί κατά πολύ τον στόχο του 2020 (32%). Στα διαγράμματα Δ02 και Δ03 αποτυπώνονται οι δημόσιες (κράτος και πανεπιστήμια) και οι επιχειρηματικές δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη αντιστοίχως, από το 2010 έως το 2017. Τα στοιχεία καταδεικνύουν τη μεγάλη υστέρηση που παρατηρείται σε όλη την περίοδο, αλλά και το 2017, στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αν και η βελτίωση από το 2015 και μετά, είναι πολύ ταχύτερη από το μέσο όρο στην ΕΕ-28. Στις δημόσιες δαπάνες, η Ελλάδα βρίσκεται πολύ κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ-28, στοιχείο που συμβαδίζει με την καλύτερη επίδοση της Ελλάδας σε τομείς, όπως το ποσοστό του πληθυσμού με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τις διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις. Σημειώνεται, επίσης, ότι η Ελλάδα δαπανά το 17% του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων, όσο και στην ΕΕ-28, σε Έρευνα και Ανάπτυξη (βλ. εβδομαδιαίο δελτίο ΣΕΒ [01/11/2018](#)).

Δ02: Δημόσιες δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (Κυβέρνηση και Πανεπιστήμια) ως % του ΑΕΠ
(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *European Innovation Scoreboard 2018*)

Δ03: Επιχειρηματικές δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ
(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *European Innovation Scoreboard 2018*)

Παρόλα αυτά, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει περιορισμούς, όσον αφορά στην ανάπτυξη της καινοτομίας, λόγω διαρθρωτικών αδυναμιών. Στον Πίνακα Δ04, καταγράφονται, με επιλεγμένους δείκτες, οι διαφορές στην διάρθρωση της οικονομίας της Ελλάδας σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ-28, με όσο το δυνατόν πιο πρόσφατα στοιχεία. Η Ελλάδα, βεβαίως, βγαίνει σήμερα από τη μεγαλύτερη ύφεση στη μεταπολεμική ιστορία, και αυτό πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψιν, αν και πολλές από τις διαρθρωτικές υστερήσεις καταγράφονταν και στα χρόνια πριν την κρίση. Εκεί που η διάρθρωση της οικονομίας υστερεί περισσότερο είναι σε

- μερίδιο απασχόλησης στη μεταποίηση (9,2% στην Ελλάδα, 15,5% στην ΕΕ-28) και ειδικότερα σε κλάδους μέσης και υψηλής τεχνολογίας (14,2% στην Ελλάδα, 37,2% στην ΕΕ-28)
- μερίδιο κύκλου εργασιών μεγάλων επιχειρήσεων (27,9% στην Ελλάδα, 44,4% στην ΕΕ-28)

- μερίδιο στην προστιθέμενη αξία ξένων επιχειρήσεων (3,8% στην Ελλάδα, 12,5% στην ΕΕ-28)
- καθαρές Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (1,1% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, 3,6% στην ΕΕ-28)
- αριθμό επιχειρήσεων με σημαντική δαπάνη Ε&Α ανά 10 εκατ. πληθυσμού (4,3 στην Ελλάδα, 19,7 στην ΕΕ-28)
- ευκολία έναρξης επιχείρησης (68,6 στην Ελλάδα, 76,9 στην ΕΕ-28 με 100 την καλύτερη επίδοση), και
- κράτος δικαίου (0,3 στην Ελλάδα, 1,2 στην ΕΕ-28 με 2,5 την καλύτερη επίδοση).

	Ελλάδα	ΕΕ-28
Διάρθρωση οικονομίας		
ΑΕΠ κατά κεφαλή (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης)	19.900	28.600
Μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης (%)	0,5	2,2
Μερίδιο απασχόλησης στη μεταποίηση (%)	9,2	15,5
από το οποίο σε κλάδους υψηλής και μέσης τεχνολογίας	14,2	37,2
Μερίδιο απασχόλησης στις υπηρεσίες	45,8	41,6
από το οποίο σε υπηρεσίες έντασης γνώσης	29,1	35,0
Μερίδιο κύκλου εργασιών ΜμΕ (%)	39,1	38,0
Μερίδιο κύκλου εργασιών μεγάλων επιχειρήσεων	27,9	44,4
Ξένες επιχειρήσεις – μερίδιο στην προστιθέμενη αξία	3,8	12,5
Επιχειρηματικότητα		
Νέες επιχειρήσεις (10+ απασχολούμενοι) (%)	2,2	1,5
Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα (%)	5,8	6,6
Καθαρές Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (% του ΑΕΠ)	1,1	3,6
Αριθμός επιχειρήσεων με σημαντική δαπάνη για Ε&Α ανά 10 εκατ. πληθυσμού	4,3	19,7
Κριτήρια επιλογής στις αγορές (χαμηλότερη τιμή vs εξελεγμένα χαρακτηριστικά) (1- 7, όπου 7 = καλύτερη επίδοση)	3,3	3,7
Διακυβέρνηση		
Ευκολία έναρξης επιχείρησης (0 – 100, όπου 100 = καλύτερη επίδοση)	68,6	76,9
Βασική εκπαίδευση και κατάρτιση σε θέματα επιχειρηματικότητας (1 – 5, όπου 5 = καλύτερη επίδοση)	1,8	1,9
Δημόσιες προμήθειες προϊόντων εξελεγμένης τεχνολογίας (1- 7, όπου 7 = καλύτερη επίδοση)	2,6	3,5
Κράτος δικαίου (-2,5 – 2,5, όπου 2,5 = καλύτερη επίδοση)	0,3	1,2
Δημογραφικά στοιχεία		
Πληθυσμός (εκατ.)	10,8	510,1
Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού	-0,4	0,3
Δημογραφική κάλυψη (κάτοικοι ανά χλμ ²)	82,3	117,1

Δ04: Διαρθρωτικές διαφορές Ελλάδας με ΕΕ-28

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *European Innovation Scoreboard 2018*)

Τα ανωτέρω στοιχεία είναι διαφωτιστικά ως προς την εστίαση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Αυτό που απαιτείται είναι να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη μεταποίηση και, εντός του κλάδου, σε τομείς υψηλότερης τεχνολογίας, στη δημιουργία μεγαλύτερων επιχειρήσεων, στη δραστηριοποίηση ξένων επιχειρήσεων στην Ελλάδα και την προέλευση ξένων κεφαλαίων, στην ανάληψη μεγαλύτερων δαπανών έρευνας και ανάπτυξης από ιδιωτικές επιχειρήσεις και σε θέματα διακυβέρνησης όπως η ευκολία έναρξης επιχείρησης, κράτος δικαίου κλπ. Σε πολλούς από αυτούς τους τομείς υπάρχει βελτίωση, απλώς η υστέρηση πιστοποιεί την ανάγκη για ταχύτερη υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων. Ειδικότερα, όμως, όσον αφορά στο μικρό μερίδιο της μεταποίησης και το μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων, προφανώς χρειάζεται μια στοχευμένη βιομηχανική πολιτική για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μεταποιητικών επιχειρήσεων, καθώς και απάλειψη ρυθμίσεων και πρακτικών υπέρ των μικρών επιχειρήσεων, που πολλές φορές, τις εμποδίζει να μεγαλώσουν, όπως η φοροδιαφυγή, ο ΕΝΦΙΑ, η εισφορά αλληλεγγύης, κ.ο.κ. Αυτό συμβαίνει διότι εάν επεκταθούν και μεγαλώσουν, θα πρέπει να αποκτήσουν καλύτερες οργανωτικές υποδομές και έτσι θα είναι δύσκολο να φοροδιαφεύγουν, θα πληρώνουν μεγαλύτερο ΕΝΦΙΑ (περισσότερα ακίνητα) και μεγαλύτερη εισφορά αλληλεγγύης (περισσότερα κέρδη), ακόμη και υψηλότερες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, λόγω της γενικότερης υπερπροοδευτικότητας της φορολογίας. Σε πολλές περιπτώσεις, εάν μεγαλώσουν, αυτά που χάνουν είναι διάφορα συγκριτικά πλεονεκτήματα που αντισταθμίζουν, ενόσω παραμένουν μικροί, τη χαμηλή παραγωγικότητα και προστιθέμενη αξία τους ή την τεχνολογική τους υστέρηση, και, έτσι, επιβιώνουν.

Υπάρχει μια μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ της καινοτομικής δραστηριότητας των ΜμΕ επιχειρήσεων και του αποτελέσματος όσον αφορά σε παραγωγή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, νέα εμπορικά σήματα και νέα προϊόντα. Αυτό, ενδεχομένως, να σημαίνει ότι αυτό που καταγράφεται ως καινοτομική δραστηριότητα στην Ελλάδα, να μην είναι *stricto sensu* καινοτομική δραστηριότητα, ή να υπάρχουν άλλοι λόγοι για τους οποίους όλη αυτή η καινοτομική δραστηριότητα δεν οδηγεί δυνητικά σε εμπορική εκμετάλλευση. Το τελευταίο, ίσως, αποτυπώνεται και στο γεγονός ότι οι κοινές ερευνητικές δημοσιεύσεις από στελέχη δημοσίου/πανεπιστημίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων είναι πολύ λίγες στην Ελλάδα.

Δ05: Δείκτες Καινοτομίας 2018: Σύγκριση Ελλάδας με ΕΕ-28, Σουηδία και Ισραήλ
(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *European Innovation Scoreboard 2018*)

	ΕΕ-28	Ελλάδα	Σουηδία	Ισραήλ
1: ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ				
Ανθρώπινο Κεφάλαιο				
• Νέα διδακτορικά ανά 1000 άτομα πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών	2,0	1,1	2,7	1,5
• Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως % του πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών	39,0	42,5	47,4	μ/δ
• Ποσοστό πληθυσμού 25-64 ετών σε προγράμματα δια βίου μάθησης	10,9	4,5	30,4	μ/δ
Ελκυστικότητα ερευνητικής δραστηριότητας				
• Διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις με τουλάχιστον έναν συγγραφέα από χώρα της ΕΕ-28 εκτός της Ευρωζώνης ανά εκατομμύριο πληθυσμού	517	608	2019	908
• Επιστημονικές δημοσιεύσεις στα 10 καλύτερα περιοδικά διεθνώς ως ποσοστό των επιστημονικών δημοσιεύσεων της χώρας	10,6	9,0	12,1	10,0
• Διδακτορικοί φοιτητές από χώρες εκτός ΕΕ-28 ως ποσοστό όλων των διδακτορικών φοιτητών της χώρας	26,1	μ/δ	34,7	μ/δ
Φιλικό προς την καινοτομία περιβάλλον				
• Ποσοστό επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν internet με ταχύτητες τουλάχιστον 100 Mb/s	16,0	5,0	39,0	μ/δ
• Λόγος μεριδίων ατόμων σε επιχειρηματικότητα ευκαιρίας και σε επιχειρηματικότητα ανάγκης	3,3	1,5	7,8	2,6
2: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ				
Χρηματοδότηση και στήριξη				
• Δαπάνες Ε&Α στο δημόσιο τομέα (κυβέρνηση και Πανεπιστήμια) ως % του ΑΕΠ	0,70	0,57	0,98	0,57
• Δαπάνες από κεφάλαια υψηλού κινδύνου (venture capital) για νεοφυείς επιχειρήσεις ως % του ΑΕΠ	0,116	0,001	0,083	0,009
Επενδύσεις επιχειρήσεων				
• Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα ως % του ΑΕΠ	1,32	0,43	2,26	3,64
• Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α ως % των πωλήσεων	0,76	0,76	1,12	μ/δ
• Ποσοστό επιχειρήσεων που προσφέρουν προγράμματα κατάρτισης στους εργαζομένους στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	21,0	12,0	28,0	μ/δ
3: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ				
Καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ)				
• Ποσοστό ΜμΕ με καινοτομίες προϊόντος ή διαδικασιών	30,9	34,6	40,4	22,2
• Ποσοστό ΜμΕ με καινοτομίες στο μάρκετινγκ ή την οργάνωση	34,9	40,1	35,1	44,9
• Ποσοστό ΜμΕ που καινοτομούν με ίδια μέσα	28,8	31,4	35,1	21,6
Διασυνδέσεις				
• Ποσοστό καινοτόμων ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες	11,2	14,8	13,5	12,9
• Κοινές ερευνητικές δημοσιεύσεις μεταξύ φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (πλην του κλάδου της υγείας) ανά εκατομμύριο πληθυσμού	40,9	10,5	130,6	33,3
• Ιδιωτική συγχρηματοδότηση δημόσιας δαπάνης Ε&Α ως % του ΑΕΠ	0,05	0,04	0,04	0,57
Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας				
• Αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας μέσω του Ευρωπαϊκού Γραφείου Ευρεσιτεχνιών ανά δισ. ΑΕΠ	3,53	0,49	9,08	9,83
• Αιτήσεις για κατοχύρωση εμπορικών σημάτων ανά δισ. ΑΕΠ	7,86	4,92	11,44	3,52
• Αιτήσεις για κατοχύρωση εμπορικών σχεδίων (design) προϊόντων ανά δισ. ΑΕΠ	4,44	1,22	4,67	1,32
4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ				
Αποτελέσματα στην απασχόληση				
• Ποσοστό απασχολούμενων σε τομείς εντάσεως γνώσης	14,2	12,1	18,5	26,9
• Ποσοστό απασχολούμενων σε επιχειρήσεις ταχείας ανάπτυξης άνω των 10 ατόμων στο 50% των πλέον καινοτόμων κλάδων	4,8	μ/δ	5,5	μ/δ
Αποτελέσματα στις πωλήσεις				
• Εξαγωγές προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας ως % των εξαγωγών αγαθών	56,7	21,2	54,5	55,3
• Εξαγωγές υπηρεσιών σε τομείς εντάσεως γνώσης ως % των εξαγωγών υπηρεσιών	69,2	42,2	73,2	65,7
• Πωλήσεις νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων, που είτε είναι νέα στην επιχείρηση είτε νέα στην αγορά ως % των πωλήσεων	13,37	12,75	6,89	11,90

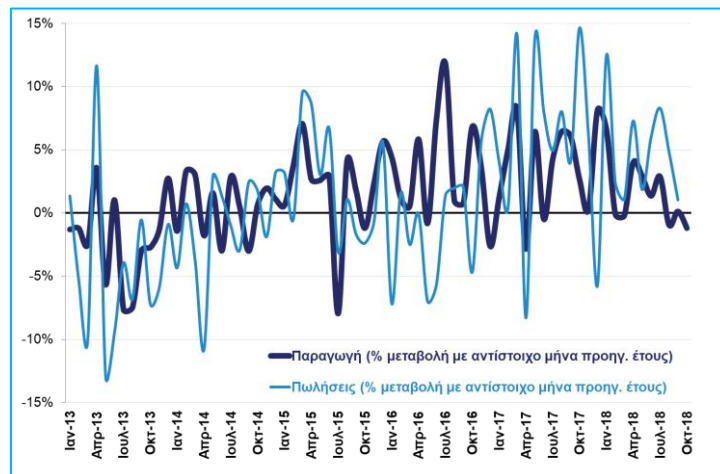

Οικονομικές εξελίξεις

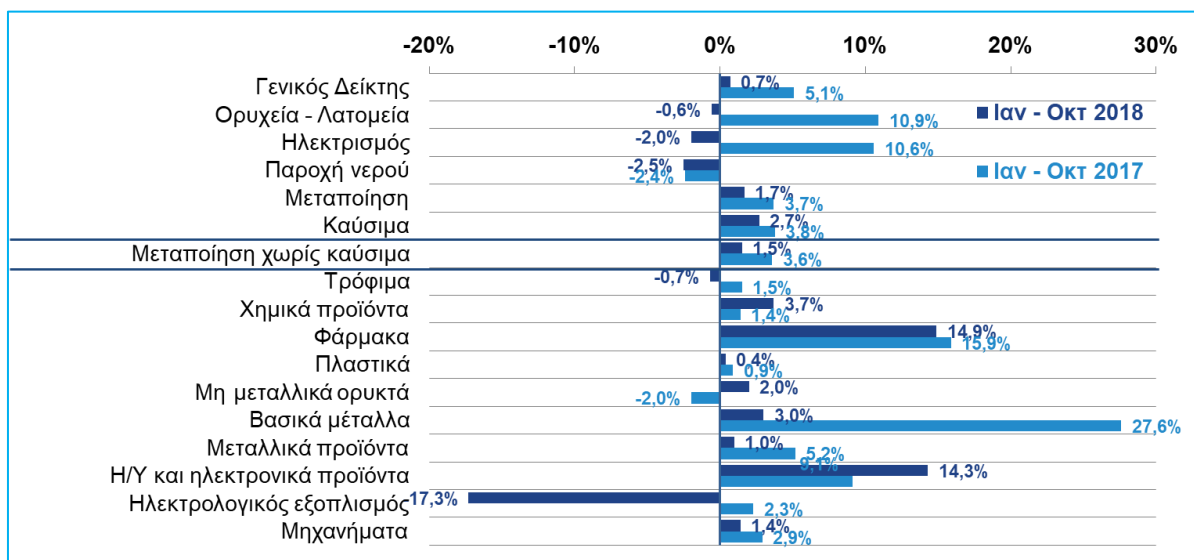
Βιομηχανική παραγωγή: Πτώση -1,2% σημείωσε η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Οκτώβριο του 2018 (έναντι αύξησης +2,6% τον Οκτώβριο του 2017, **Δ06**), ακολουθώντας την εξασθένηση των προσδοκιών στη βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η υποχώρηση του Οκτωβρίου οφείλεται κυρίως στους κλάδους δερμάτων και ειδών υπόδησης (-12,6%), ηλεκτρολογικού εξοπλισμού (-40%), μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (-10,1%), λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (-12,1%) και επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων και εξοπλισμού (-10,6%). Αντίθετα, η παραγωγή συνέχισε να κινείται ανοδικά στους κλάδους φαρμακευτικών προϊόντων (+4%), βασικών μετάλλων (+12,1%), μη μεταλλικών ορυκτών (+3,3%), ηλεκτρονικών υπολογιστών (+30,8%), οχημάτων (+2,3%) και επίπλων (+12,9%).

Σημειώνεται ότι οι επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία τον Νοέμβριο του 2018 παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητες σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, με τις εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής και της απασχόλησης να εξακολουθούν να είναι θετικές, αντίθετα με τις εκτιμήσεις για την πορεία των νέων παραγγελιών, τόσο από την εγχώρια αγορά όσο και από το εξωτερικό, οι οποίες εμφάνισαν κάμψη.

Δ06: Δείκτης παραγωγής και πωλήσεων στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2018)

Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2018 η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών εμφανίζει άνοδο +1,5%, επιπλέον αύξησης +3,6% το αντίστοιχο διάστημα το 2017, με τους περισσότερους κλάδους να καταγράφουν θετικές μεταβολές (**Δ07**), ιδίως τα φάρμακα (+14,9%, επιπλέον αύξησης +15,9% το αντίστοιχο διάστημα το 2017) και οι Η/Υ και τα ηλεκτρονικά προϊόντα (+14,3%, επιπλέον αύξησης +9,1% το αντίστοιχο διάστημα το 2017). Αντίθετα, η παραγωγή στον κλάδο των τροφίμων υποχωρεί για 3^ο συνεχόμενο μήνα (-0,7% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2018).

Δ07: Δείκτες βιομηχανικής παραγωγής σε βασικούς κλάδους (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2018)

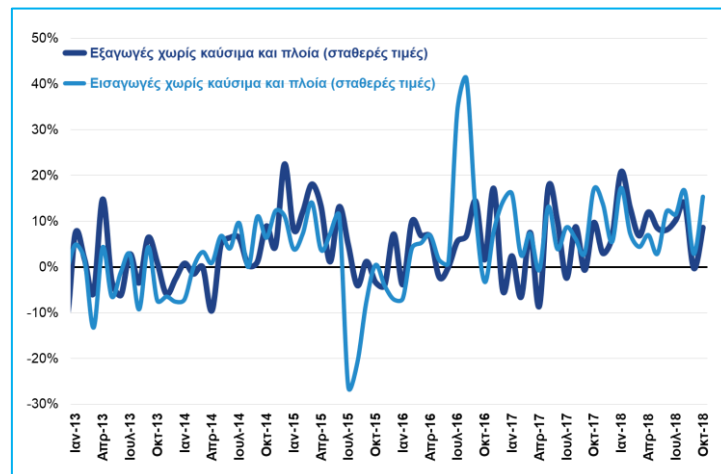
Εξαγωγές: Σε θετικό έδαφος συνέχισαν να κινούνται οι εξαγωγές αγαθών τον Οκτώβριο του 2018, παρά τις εντάσεις που σημειώνονται στο διεθνές εμπόριο, ενισχύοντας εκ νέου τη δυναμική τους, έπειτα από τη μικρή εξασθένηση που εμφάνισαν κατά τον προηγούμενο μήνα (Δ08). Ειδικότερα, τον Οκτώβριο του 2018 οι εξαγωγές αγαθών εξαιρουμένων των πλοίων και των καυσίμων αυξήθηκαν κατά +11% σε αξία και κατά +8,6 σε όγκο, ενώ συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ εμφανίζουν αύξηση κατά +11,4% σε αξία και +9,8% σε όγκο αντίστοιχα.

Πιο αναλυτικά, κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2018 οι συνολικές εξαγωγές αγαθών ανήλθαν σε €27,8 δισ. παρουσιάζοντας αύξηση κατά +17,6% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα το 2017, ενώ όλες οι κατηγορίες προϊόντων καταγράφουν ανοδικές τάσεις, πλην των ποτών και καπνού (-1,2%). Η μεγαλύτερη αύξηση εμφανίζεται στις εξαγωγές λαδιού (+40,2%) και καυσίμων (+31,4%), ενώ ιδιαίτερα δυναμικά κινούνται και οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων (+13,2%), ιδίως των μηχανημάτων (+14,4%) και των χημικών (+12,9%, Δ09).

Κατά το ίδιο διάστημα, οι συνολικές εισαγωγές ανήλθαν σε €46,4 δισ. (+10,5%), με το εμπορικό έλλειμμα να διαμορφώνεται σε -€18,6 δισ. από -€18,4 δισ. το αντίστοιχο διάστημα το 2017 (+1,4%), ενώ εξαιρουμένων των πλοίων και των καυσίμων το εμπορικό έλλειμμα διαμορφώθηκε σε -€13,6 δισ. από -€12,8 δισ. το αντίστοιχο διάστημα το 2017 (+6,8%).

Οικοδομική δραστηριότητα: Νέα αύξηση σημείωσε η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα τον Σεπτέμβριο του 2018 (+32,8% με βάση τον όγκο των νέων αδειών), παραμένοντας σε θετικό έδαφος για 6^ο συνεχόμενο μήνα (+15,7% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2018). Σημειώνεται ότι το 2017 η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα παρουσίασε άνοδο για πρώτη φορά έπειτα από 9 έτη πτώσης, ενώ η τάση που διαμορφώνεται κατά τους τελευταίους μήνες είναι θετική (Δ10). Σε αυτό έχει συμβάλει κυρίως η καλή πορεία του τουρισμού, καθώς επίσης και η διάδοση της βραχυχρόνιας μίσθωσης κατοικιών μέσω ηλεκτρονικών εφαρμογών.

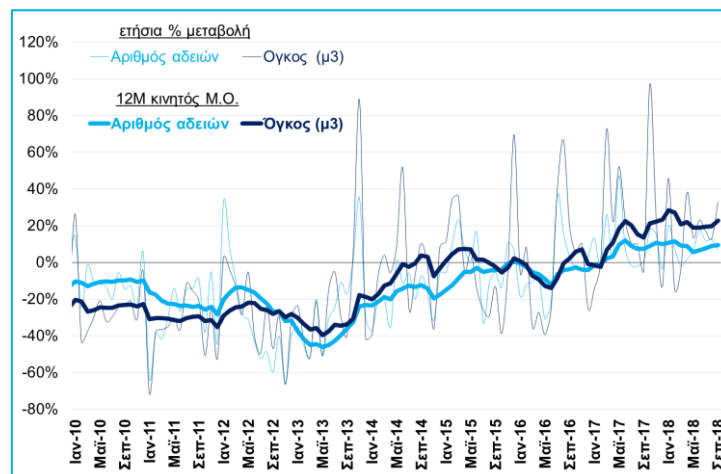
Δ08: Μεταβολή όγκου εξαγωγών και εισαγωγών χωρίς καύσιμα και πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2018)

Δ09: Εξαγωγές κατά ομάδα προϊόντων (ΕΛΣΤΑΤ και Eurostat, Οκτ. 2018)

€ εκατ.	Ιαν – Οκτ		%Δ
	2017	2018	
Αγροτικά προϊόντα	4.594,2	5.016,7	9,2%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	3.570,3	3.830,9	7,3%
Ποτά – καπνός	602,7	595,2	-1,2%
Λάδια και λίπη ζωικά ή φυτικά	421,2	590,6	40,2%
Πρώτες ύλες	989,3	1.065,6	7,7%
Καύσιμα	7.305,8	9.599,6	31,4%
Βιομηχανικά προϊόντα	10.279,6	11.638,4	13,2%
Χημικά	2.550,6	2.880,7	12,9%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	3.857,6	4.417,0	14,5%
Μηχανήματα	2.139,0	2.447,8	14,4%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	1.732,4	1.892,9	9,3%
Άλλα	446,6	462,7	3,6%
Σύνολο	23.615,5	27.783,0	17,6%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	16.309,7	18.183,4	11,5%

Δ10: Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα, ετήσια % μεταβολή (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2018)

Αγορά εργασίας: Στο 18,6% υποχώρησε το ποσοστό ανεργίας τον Σεπτέμβριο του 2018, από 18,9% τον προηγούμενο μήνα και 20,8% τον Σεπτέμβριο του 2017.

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού, τον Σεπτέμβριο του 2018 οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά +88,2 χιλ. άτομα σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2017 (+2,3%) και κατά +18,2 χιλ. άτομα σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2018 (+0,5%). Οι άνεργοι ανήλθαν σε 887 χιλ., παρουσιάζοντας μείωση κατά -111,2 χιλ. άτομα σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2017 (-11,1%) και κατά -10,2 χιλ. άτομα σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2018 (-1,1%). Ταυτόχρονα, οι οικονομικά μη ενεργοί μειώθηκαν κατά -15,6 χιλ. άτομα σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2017 (-0,5%) και κατά -11,5 χιλ. άτομα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2018 (-0,4%).

Παράλληλα, το ποσοστό ανεργίας των νέων συνέχισε να υποχωρεί και διαμορφώθηκε σε 36,6% από 36,8% τον προηγούμενο μήνα και 40,5% τον Σεπτέμβριο του 2017, ενώ ιδιαίτερα υψηλό παραμένει το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων (Δ11).

Τιμές: Η άνοδος των τιμών πετρελαίου σε σύγκριση με το 2017 συνεχίζει να ενισχύει τον πληθωρισμό τον Νοέμβριο του 2018, ο οποίος διαμορφώθηκε σε +1,0%, από +1,8% τον προηγούμενο μήνα και +1,1% τον Νοέμβριο του 2017. Σημειώνεται, πάντως, ότι οι διεθνείς τιμές πετρελαίου σημειώνουν πτώση από τις αρχές Οκτωβρίου 2018 (από περίπου 86,3 δολάρια ΗΠΑ το βαρέλι στις 3 Οκτωβρίου 2018 σε περίπου 60,6 δολάρια ΗΠΑ στις 11 Νοεμβρίου 2018).

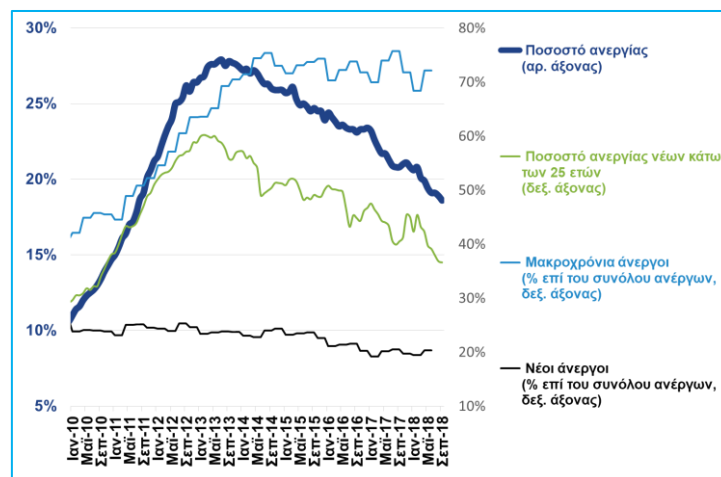
Την ίδια ώρα, ο πυρήνας πληθωρισμού (δείκτης τιμών χωρίς διατροφή, ποτά, καπνό και ενέργεια) από τις αρχές του 2017 καταγράφει οριακές μεταβολές (+0,1% τον Νοέμβριο του 2018 και -0,1% κατά μέσο όρο το διάστημα Ιαν – Νοε 2018 Δ12).

Πιο αναλυτικά, η αύξηση του γενικού δείκτη τιμών κατά +1,0% τον Νοέμβριο του 2018 προήλθε κυρίως από τις παρακάτω μεταβολές:

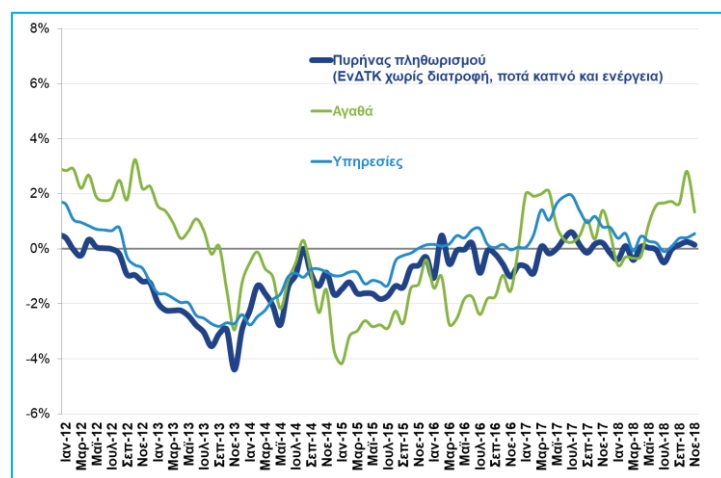
- +1,0% στη διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά.
- +1,0% στα αλκοολούχα ποτά και τον καπνό, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών στον καπνό.

- +2,5% στη στέγαση, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών πετρελαίου θέρμανσης και φυσικού αερίου.
- +0,7% στην υγεία, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών στα φαρμακευτικά προϊόντα.
- +2,3% στις μεταφορές, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών καυσίμων.
- +4,3% στις επικοινωνίες, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών στις τηλεφωνικές υπηρεσίες.
- +1,2% στα Ξενοδοχεία - Καφέ - Εστιατόρια.

Δ11: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας
(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Σεπ. 2018)

Δ12: Μεταβολή δείκτη τιμών καταναλωτή στα αγαθά και στις υπηρεσίες και πυρήνας πληθωρισμού (ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2018)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€362 δισ.

71% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.

48% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€61 δισ.

46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€3,3 δισ.**

42% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

200.000

11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€5 δισ.

20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,2 δισ.

26% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,1 δισ.

31% συνόλου****

* 17.454 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2016 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προσιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

